

A TANKÖNYVEK ÚJ GENERÁCIÓJA

Összeállította: Tóthné Mess Erika

A fejlesztés általános információi

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma megbízta az állami Oktatókutató és Fejlesztő Intézetet, hogy dolgozzon ki az általános és a középiskolás tanulók részére új tankönyveket.

A munkához az anyagi forrást egy Európai Unió projekt, a TÁMOP 3.1.2–B/13 jelű, „A Nemzeti Alaptantervhez illeszkedő tankönyv-, taneszköz- és Nemzeti Közoktatási Portál fejlesztése” című kiemelt projekt biztosította.

A projekt jelenleg is tart, a megvalósítás folyamatában vagyunk.

Jelenleg az 1. 2. 5. 6. 9. és 10. évfolyam könyveinek egy része készült el. Alsó tagozaton magyar nyelv és irodalom, matematika és környezetismeret, felső tagozaton magyar nyelv és irodalom, matematika, természetismeret, történelem és erkölcsstan az érintett tantárgy. A középiskolásoknak elkészült a magyar nyelv és irodalom, matematika és történelem, illetve a szakiskolai közismereti tankönyv.

Ezek a könyvek mindenki számára elérhetők és letölthetők az OFI honlapjáról, így nemcsak azok a pedagógusok és szülők ismerhetik meg a tartalmukat, akik használják azokat. <http://www.ofi.hu/letoltheto-tankonyvek>

Miért?

- I. Jogosan merül fel bennünk a kérdés, hogy miért volt szükség erre a munkára, miért kellett lecserélni az előző tankönyveket?

Az UNESCO már lassan 10 éve felhívta a kormányok és szakemberek figyelmét a tankönyvekkel kapcsolatos egységes elvárásokra, melyek lényegét 3 pontban lehet megfogalmazni:

Az 1. szerint: A tankönyvek tartalmukban és megjelenésükben feleljenek meg a tanulók fogalmi felkészültségének, nyelvi környezetének, háttérének, igényeinek.

A 2. szerint: A tankönyvek által közvetített aktív, életközeli, minőségi oktatás vezessen valós és mérhető eredményekhez.

A 3. szerint: A tankönyvek, oktatási segédanyagok legyenek megfizethetőek, mindenki számára elérhetőek és tartósak.

Az útmutatóban megfogalmazott kulcsfontosságú tényezők ismeretében számos országban újra kellett gondolni a tankönyvek jellemzőit és szerepét.

- II. Nem kell külföldi példákat elemeznünk ahhoz a felismeréshez, amit mindannyian tapasztalunk. Az iskolák és tanítók, tanáraink napjainkban folyamatosan, újabb és újabb kihívások előtt állnak. Azt már régen felismertük, hogy tanítványainknak az elméleti ismeretek mellett, vagy mondjuk ki, sokszor inkább helyette, egyre több, a mindennapok során használható gyakorlatias tudásra van szükségük. Mint ahogy azt, Dr. Zsolnai József, az elismert pedagógus professzor is megfogalmazta, arra kell törekednünk, hogy a gyerekek az elsajátítandó ismereteket tevékenységekbe ágyazva tanulják.

„Az ideális iskolai tanulás csak akkor lehet igazán eredményes, ha mind a fejlesztők, mind a tanítók felismerik a gyerek önállóságának szerepét a tanulásban....

Mind a pedagógus által segített, mind az önálló szándékos iskolai tanulás akkor igazán értékőrző, ha biztosítja a gyerekeknek a produktív tanulást. Vagyis lehetővé teszi a feladat- és problémamegoldásokat, a kreativitást, azaz az eredetiséget, a rugalmasságot, a találékonyságot mozgósító tevékenységeket, de emellett arányosan törekszik a reprodukív tanulás biztosítására is, és ezt ugyancsak feladatmegoldáshoz köti. E felismerésre építve, arra törekszünk, hogy a gyerekek az elsajátítandó ismereteket, viszonyulásokat is tevékenységgé alakítva, tevékenységbe ágyazva tanulják.”

Azt viszont, hogy hogyan fejlesszük a gyerekek kompetenciáit, csak továbbképzéseken tanulhattuk, igazi, használható eszközt nem kaptunk hozzá. Természetesen a reformpedagógiai törekvések szép eredményeket értek el, de nem váltak széles körűen alkalmazott gyakorlattá. Az új tankönyvek feladata, hogy az ismeretekbe ágyazott képességfejlesztést megvalósítsa, ezért olyan egyensúlyt kell kialakítani az elméleti ismeretek és gyakorlati tapasztalatszerzés között, melyek felkeltik a tanulók figyelmét a problémamegoldó, kreativitást igénylő tanulás iránt.

- III. Generációs különbségek voltak, vannak és lesznek is. Napjainkra viszont annyira felgyorsult a világ, hogy már egyetlen generációváltás alatt szinte követhetlenné válik a változások sora. A mi gyerekkorunkban fekete fehér fényképek voltak, melyek előhívására heteket kellett várni, hírből sem ismertük a

mobiltelefont, örültünk, ha a postán távolsági hívással félévente beszélhettünk a rokonokkal. Nem volt videó kamera, mikrohullámú sütő, de sok háztartásból hiányzott még a hajszárító is. Hétfőnként nem volt TV adás, Sokol rádiót hallgattunk, és kamaszként gyűjtöttük a bakelit lemezeket, később a VHS kazettákat. Ha valaki akkor azt mondja nekem, hogy nemsokára DVD lemezen, vagy egy apró pendrájvon több száz zeneszámot vagy filmet vihetek magammal bárhova, vagy interneten megtudom nézni a buszmenetrendet, vagy úgy telefonálhatok a barátaimmal, hogy közben láthatom az arcukat, pláne, hogy a moziban 3 D-ben élvezhetem az amerikai filmeket, biztosan nem hiszem el. Most már elhiszem azt is, hogy rövidesen elektronikusan vezérelt, sofőr nélküli autók lepik el az utakat.

Elhiszem, mert megtapasztaltam a változást. A jelenkor gyerekei viszont mindent készen kaptak, hihetetlen számukra, hogy a világ valaha más volt. Az ő életükben már természetes a folyamatos fejlődés, csak nekünk okoz gondot a lépéstartás a felgyorsult világgal.

Más világ, más gyerekek, más ismeret, más igények. Ehhez képest dédanyáink, nagyanyáik korában minden kőbe volt vésve.

Mondanék egy példát a változásokkal járó fordulatokra:

Amikor mi iskolások voltunk általában mindenki gyalog járt suliba. A szomszédos utcákból egy körzetbe jártunk, reggelenként bevártuk egymást, együtt mentünk iskolába. Útközben megtanultunk tájékozódni, megismertük az irányokat, a közlekedési szabályokat, az intézményeket, észre sem vettük, hogy hétköznapi ismereteket szereztünk.

A mai gyerekek nagy részét autóval hozzák, viszik, szinte a kapu előtt lépnek ki a kocsiból. Jobb esetben az ablakon keresztül nézelődnek, de gyanítom, hogy inkább a telefonjukba bújva, vagy csukott szemmel élvezik a fuvart. Gondban is vannak, ha egyedül kell tájékozódniuk. Hosszasan sorolhatnánk a példákat. Mi sokat voltunk szabadlevegőn, megtanultunk fára mászni, és onnan leesni, villanyoltás után a takaró alatt elemlámpával olvastunk. Ők nem találják fel magukat a természetben, össze-vissza törik magukat, hiába járnak számtalan külön órára, mégsem ismerik a korosztályuk legfontosabb tevékenységét a közös játékot, egymás társaságában gyakran unatkoznak.

Előző gondolatmenetemmel nem azt akartam szemléltetni, hogy a mai gyerekek butábbak, mint mi, hogy mi vagyunk a tökéletes generáció. Biztosan sokan

kértek már segítséget a gyereküktől vagy tanítványuktól valamilyen elektromos kütyü (pl. fényképezőgép, telefon, tablet) kezelésével kapcsolatban.

A mai gyerekek valamiben okosabbak, mint mi. Velünk ellentétben játszi könnyedséggel igazodnak el a programok, telefonok, webes hálózatok világában. Ők a Z generáció, akik folyamatosan jelen vannak a világhálón, és állandóan online kapcsolatban vannak egymással. Hozzászoktak, hogy egyből megkapják a választ a kérdéseikre. Ráadásul „multitasking” működnek, ami szimultán tevékenységet jelent, vagyis képesek arra, hogy egy időben zenét hallgassanak, e-maileket írjanak, dokumentumokat, bemutatókat vagy táblázatokat gyártsanak, az ezekhez szükséges információkra vadásszanak az interneten, és közben a barátok SMS-eire válaszoljanak.

Egyszerre van jelen az életükben a számítógép, az internet, a videó játékok, a zene, a telefon és jó esetben a nyomtatott média. Annyira hozzászoktak a digitális tér sok egyidejű ingeréhez, hogy nagyon kis ideig tudnak egy dologra figyelni, és nem igazán lebilincselő számukra egy hagyományos, frontális oktatási módszer szerint vezetett tanóra, hamar unatkozni kezdenek, és ennek a véleményüknek hangot is adnak.

A pedagógusokra nagy felelősség hárul. Rengeteget dolgozunk, mégis folyamatosan azt halljuk, és beszéljük, hogy mennyit romlott a fiatalok tudásszintje, olvasási készsége, helyesírása. A kérdés valójában nem az, hogy kevesebbet tudnak-e a mai diákok, mert az már biztos, hogy nem kevesebbet, csak mást. A kérdés az, hogy az iskola felvállalja-e az ismeretek átadásának új formáit, igazodik-e a tanulók élethelyzetéből fakadó új igényekhez? Akarunk-e, mutatunk-e megértést a számunkra megszokottól eltérő helyzetekben? Hajlandóak vagyunk-e kimozdulni a komfort zónánkból? A válasz: igen kell, hogy legyen. Nekünk felnőtteknek, pedagógusoknak kell munkánk során figyelembe vennünk az általunk tanított generáció élethelyzetét, mely számukra természetes, hisz ebbe születtek.

Mivel mára megszűnt az egyfókuszú figyelem, ezért a tanulásban az érdekes, bemutató jellegű, manuális, élményszerű elemek szerepe felértékelődött. Az új tanulói igények nem ismeretlen elvárásokat tartalmaznak, csak nyitott és pozitív viszonyulást igényelnek. Ehhez ad segítséget a tankönyvfejlesztés, a papíralapú könyvek reformálásával, és a digitális tartalmak kifejlesztésével.

A Miért témakör zárásaként frappáns gondolat egy brit filozófustól:

“Aki nem alkalmaz új megoldásokat, új bajokra számíthat, mert az idő a legnagyobb újító.” (Francis Bacon)

A megvalósítás szempontjai

A pedagógusoknak a tanítási gyakorlatuk megváltoztatásához segítséget kell kapniuk, amihez elengedhetetlen a változásokat támogató új típusú tankönyvek elkészítése.

A pedagógiai munkával szemben támasztott követelmények és a korszerű infokommunikációs környezet létrejötte tartalmi, pedagógiai és technológiai szempontból is új típusú tankönyvek és taneszközök kifejlesztését tették szükségessé.

Ennek a munkafolyamatnak a végső célja a 2011. évi CXCV. nemzeti köznevelésről szóló törvény elvárás-rendszeréhez igazodó, országosan egységes taneszköz-rendszer kiépítése és fejlesztése.

Az új tankönyvek tartalmi elvárásai a következők:

- a tanulási célt meghatározó és a téma lényegét bemutató bevezetések,
- előzetes ismeretek feltárását elősegítő csoportos feladatok,
- jól strukturált (felépített) ismeretanyag,
- önálló munkát igénylő tanulói feladatok,
- problémafelvető szövegek, ábrák és kérdések,
- személyes tapasztalatokra történő utalások,
- a tanulói reflektálásra, véleményalkotásra ösztönző kérdések,
- a korábbi elképzelések és ismeretek újragondolására készítő feladatok,
- az új ismeretek valódi megértését (nemcsak felmondását) igénylő ellenőrző feladatok.

A fejlesztés

A tartalmi elvárások megvalósítása önmagában kevés. A tankönyvek csak akkor tudnak hozzájárulni a tanulói tudás fejlődéséhez, ha többek lesznek, mint a bennük található elemek összessége. Egy tankönyv csak akkor felel meg a minőségi tanulás által támasztott elvárásoknak, ha annak mindegyik összetevőjéhez megfelelő feltételeket biztosít.

A tankönyveknek meghatározott alapelvek szerint strukturált ismeretforrássá és eszközrendszeré kell válniuk, s ennek érdekében a következő kritériumokat kell tartalmazniuk:

- az ismeretek megértése, tanulása,
- az ismeretek alkalmazását biztosító műveletek tanulása,
- a problémák, problémahelyzetek elemzése és a problémamegoldás tanulása,
- a tanulás módszereinek tanulása,
- a gondolkodási eljárások tanulása,
- a szociális viszonyulások, magatartásformák tanulása.

Eredmények

A tananyagfejlesztés során a 2014/2015-ös tanév elejére 27 kísérleti tankönyv nyomtatott és digitális változata készült el, ami 61 kötet megjelenését jelenti.

Az új taneszközök korszerű, tanulóközpontú oktatási paradigmára épülnek és a kompetenciák fejlesztésére fókuszálnak.

A könyvekhez kapcsolódó kísérleti elnevezés, nem a gyerekeken történő kísérletezgetést jelenti, mint ahogy azt sokan sugallják. A kísérleti kifejezés pontos jelentése azt fedi, hogy a könyvek jelenlegi formája és tartalma még nem a végső változat.

A kísérleti tankönyvek tankönyvvé nyilvánításával kapcsolatban meghatározó elvi újítás, hogy a majdani végső változatok elkészítése a pedagógusok, diákok és szülők véleményeinek érdemi és meghatározó figyelembevételével történik. Az új típusú tankönyvek fejlesztésénél hangsúlyos a tudományos és tanárképző intézmények, valamint a gyakorló pedagógusok osztálytermi tapasztalatainak felhasználása is.

Ezért nevezi a jogszabály ezeket a könyveket kísérleti tankönyveknek.

Általános jellemzők

Az új könyvek általános jellemzői a következők:

1.) A tanulók érdeklődését állítják a középpontba, ezzel előkészítik az élethosszig tartó tanulás folyamatát.

Tevékenységre ösztönöznek, igazodnak az életkori sajátosságokhoz.

Tanuló- és tanulásközpontú taneszközök. Számos, korszerű pedagógiai módszert tartalmaznak.

2.) Elkészítésükön a legjobb elméleti és gyakorlati szakemberek dolgoznak együtt.

- 3.) Párhuzamosan történik a digitális és a hagyományos tankönyvfejlesztés.
- 4.) A tankönyvek készítésével párhuzamosan dolgozzák ki a tanítói, tanári segédanyagokat. (munkalapok, tanári kézikönyvek, mérőeszközök, digitális feladatok)
- 5.) A véglegesítést megelőzi a kipróbálás.
- 6.) Önköltségi áron, illetve a szakiskolai közismereti tankönyveket térítésmentesen biztosítja az OFI az iskoláknak.

Összefoglalva

Az előzőekből következik, hogy:

Szakmailag igényes, takarékos költségű tankönyvek, taneszközök készülnek.

A garanciák közül a kipróbálást emelném még egyszer ki, mert tudni kell, hogy az idei tanévben 126 iskola, és 996 önként jelentkező pedagógus vállalta, hogy véleményezi a tankönyveket. Az ő meglátásaikat beépítve kapjuk majd kézhez a végleges tankönyveket.

Röviden, három szóban meg lehet fogalmazni a kísérleti tankönyvek újszerűségét: színesek, szakszerűek, személyiségközpontúak.

Az új tankönyvekben ötvöződik az új elvárás a régi, bevált hagyományokkal. Semmit nem dobtunk ki, ami jó volt. Mindegyik alsós könyvre elmondható, hogy átlagos fejlődésű gyerekeknek készült, feldolgozásuk tempója sem túl gyors, sem túl lassú, melynek során az átlagoshoz képest eltérő fejlődésű gyermekeket is integrálni lehet a tanulási-tanítási folyamatba.

A differenciálás és fokozatosság révén a felzárkóztatás és a tehetséggondozás párhuzamosan valósul meg – a gyerekek sikerélményével és tanulási motivációjával együtt.

Környezetismeret tankönyv

Környezetismeretet tanítani heti 1 órában szinte lehetetlen. A gyerekek első osztályban érdeklődve, nyitottan fogadják a tantárgyat, de a tanévek során sokan elfordulnak tőle. Mi lehet ennek az oka? Mi tanítók, gyakran magunkban keressük a hibát. Nem motiválunk eléggé? Nem vagyunk elég szemléletesek? Kevés a tapasztalatunk, a módszertani ismeretünk? Nem. Nem magunkban kell keresni a tantárgy népszerűtlenségének okát. Hiszem, hogy minden tanító hozzáértő, és rendelkezik a szükséges szakértelemmel.

A hiba leginkább a tantárgy óraszámának és az elsajátításra szánt tudásanyag mennyiségének aránytalanságában kereshető. Rövid idő alatt túl sok elméleti ismeretet szeretnénk a kisgyermek fejébe gyömöszölni, anélkül, hogy meghallgatnánk saját élményeiket, hagynánk elmélyülni őket az összefüggések felismerésében, támogatnánk a saját tevékenységek útján szerzett tapasztalatszerzésüket. Hagynánk, hogy szépen lassan, élvezettel dolgozzák fel, és szívják magukba a legfontosabb, a mindennapjaik során használható ismereteket, mert így segíthetnénk hozzá őket a gyakorlatias tudás elsajátításához.

Az óraszámom nem tudunk változtatni, de a tananyag felépítésén, koncentrációján igen. A tankönyvfejlesztés során lehetőségünk nyílt arra, hogy mérlegeljük a fontos és kevésbé jelentős anyagrészeket, könnyítsünk az elvárásokon, játékosabbá, érdekesebbé tegyük a tantárgy tanulását. Célunk szerint azon munkálkodtunk, hogy egy jól használható, gyermek-közeli kiadványt készítsünk, amely segíti a tanulói aktivitásra épülő tanórák megtartását.

Segítségünkre volt a munkában a kerettanterv, mely kijelölte a tananyagot. Emellett különösen figyeltünk a tantárgyhoz kapcsolódó kompetenciák fejlesztésének követelményeire, és a tanítók igényére a módszertani kultúra változása, fejlődése iránt. Sikerült olyan környezetismeret tankönyveket alkotnunk, melyek használata során egyaránt élményszerű lesz a tanítás és a tanulás. A tankönyvek mellett elkészültek a munkafüzetek is, melyek fő jellemzője a játékos ismeretszerzés elmélyítése. A könyvek és a munkafüzetek együttes használata támogatja az egyénre szabott fejlesztést, lehetőséget ad a differenciálásra, képességfejlesztésre. Kimondható, hogy az új könyvek kapkodás és túlterheltség nélkül biztosítanak megbízható alapokat a továbbhaladáshoz. A tanulók a tanévek során fokozatosan képessé válnak a problémák megoldására, az önálló tanulásra.

Napjaink iskolái új kihívások előtt állnak. Bebizonyosodott, hogy a gyermekeknek az elméleti ismeretek mellett, vagy mondjuk ki, sokszor inkább helyette, egyre több, a mindennapok során használható gyakorlatias tudásra van szükségük. A közoktatás feladata, hogy az ismeretekbe ágyazott képességfejlesztést megvalósítsa. Ennek megvalósulásához elengedhetetlen a tanulók érdeklődésének felkeltése. Ezt támogatják a tankönyvek és munkafüzetek változatos feladatai, a munka során fontos szerepet kapó tetszetős képek és barátságos ábrák. Mivel a könyvek kisiskolásoknak készültek, igyekeztünk a korosztály igényeinek megfelelő játékosság és az ismeretszerző gondolkodás, elsajátítás megfelelő egyensúlyát megvalósítani, illetve a valós ismereteket ötvözni a mesekönyvek képi világának megjelenési formájával. Az új ismeretek fokozatosan, egymásra épülve jelennek meg. A kezdetektől fogva fokozatosan alakítottuk ki a szakmai nyelv kifejezéseinek megismerését és használatát. A letisztult, egyszerű utasítások segítik a nehezebben teljesítő tanulók egyértelmű feladatmegoldását.

A tananyag a kerettantervben adott.

A tananyag feldolgozásának felépítése az első és második évfolyamon teljesen megegyezik.

Mindkét könyv négy fejezetből áll. Mindegyik fejezetnek van egy bevezető leckéje és 6 feldolgozó tanórája. A 8. tanóra mindig az összefoglalás, melyhez a feladatokat a munkafüzet tartalmazza. A négyszer 8 tanórát az év végi összefoglalás zárja, melyhez értelemszerűen 4 tanóra áll rendelkezésre. Ez utóbbi száma csökkenthető, ha tanulmányi sétát vagy kirándulást tervezünk, esetleg valamelyik témakör anyagát plusz tanórával szeretnénk megerősíteni.

Az egységes felépítés jellemzője még, hogy a tanórákhoz kapcsolódó feladatok a tankönyvekben és a munkafüzetekben is 2 -2 oldalon (vagyis egy oldalpáron) jelennek meg.

Az első évfolyam fejezetei:

- Már iskolás vagyok
- Az iskolás gyerek
- Évszakok
- Otthonom és környéke

Az első osztályban egy fejezetbe került Évszakok témakört természetesen rugalmasan lehet kezelni, és a tanórák anyagát az adott évszak idejében is fel lehet dolgozni. A tanító a tanmenetének ütemezésekor dönthet az egyes leckék feldolgozásának idejéről.

Az második évfolyam fejezetei:

- Tárgyak és anyagok érzékelése
- Élettelen környezetünk
- Vásárlás és főzés
- Élő környezetünk

A tankönyvek borítóján bemutatkozik a teljes könyvre jellemző színvilág és az illusztrációk stílusa. Az illusztrátor rendkívül kreatív, ötletgazdag javaslataival nagyban támogatta a látványos megvalósulást.

A könyvre jellemző, hogy részlet gazdag képanyaga nagyban támogatja a szóbeli kifejezőképesség fejlesztését.

A tartós tankönyvek jellemzőiből adódóan a könyvben nem szerepelnek írásos, rajzos megoldást igénylő feladatok. Azért, hogy a gyerekek egyéni megoldásait ellenőrizni tudjuk, korongos, pálcikás megoldást használunk.

A tanóra színesítésére javasolt közös játékok nemcsak szórakoztatnak, hanem fegyelemre is nevelnek, közösségi együttműködést igényelnek. A játék tehát a későbbi csoportmunkák sikerét alapozhatja meg.

Az egy tanórára szánt feladatok mennyiségéből jól látható, hogy kényelmesen feldolgozható az adott időkeret alatt a tananyag.

A tankönyvhöz tartozó munkafüzetben az illusztráció nem teljesen azonos, de a tankönyv központi részletének kiemelésével az összetartozást sugallja. A munkafüzetben már lehetőség nyílik összekötős, aláhúzó, rajzos feladatok megoldására is.

A munkafüzet feladatai gyorsabban haladó osztályközösségeknél feldolgozhatók a tanórán, de jól használhatók önálló tanulás idején, esetleg házi feladatnak, vagy a következő tanórán a tanultak ellenőrzéseként.

A matricás feladatok, mikor a mellékletben található matricákkal kell kiegészíteni az ábrákat, egyszerre fejlesztik a gondolkodást, a kreativitást, és a finommotorikát. A gyerekek nagyon fogják szeretni.

A bölcs bagoly figura rendszeresen visszatérő elemként a témakör sűrített, összefoglalt tudásanyagát jelzi.

A kis hangya a szorgalmi feladatokat, kísérleteket jelzi.

A tapasztalati ismeretszerzés fontos eszköze a tevékenykedtetés, ezért számos kísérletre hívjuk fel a tanítók és tanulók figyelmét. Kísérletek és szorgalmi feladatok által igyekszünk a tanulókat motiválni, érdeklődésüket felkelteni környezetük jelenségei iránt.

A kísérletek nemcsak a teendők leírásából állnak. Minden esetben sor kerül a következmények elemzésére is.

Az új tankönyvekben különösen szoros tantárgyi kapcsolat figyelhető meg a környezetismeret és a magyar nyelv és irodalom tantárgy között. A szóbeli kifejezőképesség, a szövegértelmezés fejlesztése kiváltképp hangsúlyossá válik. Előtérbe kerül a család és a közösséghez tartozás, az érzelmek fontosságának tudatosítása. Ezen az oldalon a matematika tantárggyal való koncentrációra látunk példát, a becslések és mérések alkalmával, de gyakori a technika tárgyval való párhuzam is.

A tanév előre haladtával a páros és csoportos munkavégzésre is sor kerül, hisz a változatos munkaformák alkalmazásával egyszerre több kompetencia is fejleszthetővé válik. Többek között kialakul a tanulók kritikai gondolkodása, és a kölcsönös bizalomra épülő együttműködés.

A második tankönyv és munkafüzet követi az elsősben bevezetett jelmagyarázatot, és kiegészül a témakörökhöz javasolt könyvajánlásokkal, melyekkel tovább támogatjuk az ismeretszerzés bővítésének módját.

Úgy vélem, sikerült megnyugtatóan bizonyítani, hogy az új tankönyvek és munkafüzetek semmilyen különleges elvárást nem tartalmaznak. Kiegyensúlyozott és egymásra épülő leckékből állnak, megfelelő feladatmennyiséggel támogatják az ismeretszerzést. Plusz ráadásként érdekesek, változatosak és szórakoztatóak. Remélem a gyerekek is szívesen fognak tanulni belőlük.

Ajánlás

Tankönyv – 1. évfolyam

Ez a környezetismeret tankönyv az iskolás tanulmányaikat megkezdő gyermekek számára készült. Ötvözi a hagyományos oktatás bevált elemeit és az élményekkel teli egyéni tapasztalatszerzést. Létrejöttét támogatta a tantárgyhoz kapcsolódó kompetenciák és a különböző képességű tanulók egyénre szabott fejlesztésének igénye. Segítségével megvalósítható a motivált és tevékenykedtető tanulás.

A tankönyv biztosítja az óvodából iskolába való átmenet zökkenőmentességét, és megalapozza a későbbi évek tanulmányait. Fő célja, hogy a gyermekek eligazodjanak a mindennapok világában, megértsék az élet változásainak okait, a természet folyamatát. A valós ismereteket kiegészülnek a mesekönyvek képi világának megjelenési formájával. A barátságos ábrák felkeltik a tanulók figyelmét, akik játékos formában sajátítják el a tudnivalókat. A tananyag feldolgozásának során előtérbe kerül a család és a közösséghez tartozás, az érzelmek fontosságának tudatosítása. A változatos feladatok megoldása elősegíti, hogy a tanulók átgondolt döntésekre legyenek képesek, felismerjék, hogy felelősek önmagukért, társaikért és a környezetükért.

Munkafüzet – 1. évfolyam

Ez a munkafüzet kiegészíti és bővíti az elsős tanulók számára készített környezetismeret tankönyv anyagát. Használatával biztosítottá válik az új ismeretek rögzítése és az élményszerű gyakorlás, melyek során a tanulók játékos formában bizonyíthatják tudásukat.

A munkafüzet lehetőséget ad a differenciált munkavégzésre, az egyéni kompetenciák fejlesztésére. A korosztály igényeinek megfelelő változatos feladatok segítik az ismeretszerző gondolkodás, és az összefüggéslátás megerősítését. A tanulók által kedvelt matricás feladatmegoldás különösen motiváló hatású. A rajzos és manuális feladatok fejlesztik a gyerekek kez ügyességét, a csoportos és páros munkavégzés biztosítja a sikerélményt. A letisztult, egyszerű utasítások segítik a nehezebben teljesítő tanulók feladatmegoldását. A munkavégzés alatt tudatosan és fokozatosan kerül sor a szakmai nyelv elsajátítására.

A munkafüzet nélkülözhetetlen párja a tankönyvnek. Használatával válik kerek egészé a környezetismeret tantárgy tanulása. Nagyban támogatja a tantárgy megszerettetését, a tanulói aktivitást.